1. Risalet Öncesi Dünyanın Dinî Durumu

Altıncı ve yedinci yüzyılda hüküm sürmüş olan başlıca devletleri; Çin, Hindistan, Türkistan, Moğolistan, Bizans, Sâsânî ve Habeşistan olarak sıralamak mümkündür. İslam'ın doğuş zamanında hüküm süren bu devletlerin her biri farklı inançlara sahiptir. Konfiçyüs ile sahip olduğu medeniyetin zirvesine ulaşmış olan Çin, İslam'ın zuhuru öncesinde genel bir çöküntü içerisindeydi. Hindistan'da "olayları yaratana tapma" yerine "olayların kendisine" tapma şeklinde bir dinî inanış geliştiği içindir ki inananların sayısından daha çok sayıya ulaşmış tanrılar mevcuttu. Bu yüzden Hindu mabetlerinde dört yüz milyon kadar tanrı olduğu belirtilmektedir. Brahman rahiplerin bu şekilciliğini reddeden Buda, Hindistan'a yenilik getirmiş olsa da doğduğu topraklardan daha sonra çıkarılmıştır.[1]

Harita: 3.1: *Risalet öncesi dünyanın dinî durumu*

Kökeni Budizm'e dayandırılan Şamanizm daha çok Orta Asya Türk topluluklarını etkilemiştir. Şamanizm bir dinden ziyade merkezinde şamanın yer aldığı kendine has inanç ve uygulamaları bulunan vecde dayalı bir inanç şeklidir.[2] Dönem itibariyle mevcut devletlerin en etkililerinden biri olan Bizans İmparatorluğu'nun dâhili problemlerinin en büyüğünü Hıristiyan mezheplerin kendi içindeki kavgaları oluşturmaktaydı. Birbirinin mevcudiyetine müsamaha göstermeyen tarafların inanışı o kadar katıydı ki kendi mezhebinden olmayan bir hükümdardansa yabancı hâkimiyeti tercih ediliyordu. Arapların Afrika kıtasındaki komşuları Habeşliler de Hıristiyan inancına sahiptiler.

1 Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, C 1, s. 11-12.
2 Harun Güngör, "Şamanizm", DİA, C 38, s. 325.

Diğer taraftan Araplara komşu olan Sâsânî devletinin mensubu olduğu Mecûsîlik, daha çok yönetici sınıf ve zenginlerin dini olarak kabul edildiğinden halka herhangi bir katkı sağlamıyordu.[3]

Urfa'nın güneyinde yer alan Harran şehrini merkez edinmiş olan ve semavi cisimlere ibadet eden Sâbiî mezhebi, eski Bâbil ve İranlılara ait düşüncelerle Yahudi ve Hıristiyan inancının karışımından meydana gelmişti. Arapların yarımadanın dışından aldıkları en eski din olan Sâbiîlik, güneydeki Arapların arasında yaygınlaşmıştı. Semavi dinlerin en eskisi olan ve Filistin'i yurt edinen Yahudilik, Sâmî bir din olmakla birlikte İsrailoğulları'na özgü olduğundan başka milletler arasında yayılma imkânı bulamamıştı. Cahiliye Arapları ile Afrikalılar arasında yaygın olan inanış şekli ise çoğunlukla putperestlikti. Bunun birlikte cahiliye Arapları içinde putlara tapmayı reddeden ve kendilerine Hanif denilen insanlar da bulunmaktaydı.[4]

3 Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, C 1, s. 13-16.
4 bk. Şemsettin Günaltay, İslam Öncesi Araplar ve Dinleri, s. 63-86.
5 bk. Yunus Şevki Yavuz, "Nübüvvet", DİA, C 33, s. 279-280.
6 En'âm suresi, 124. ayet.
7 Yûnus suresi, 47. ayet.
8 bk. İbrahim suresi, 4. ayet; A'râf suresi, 103. ayet; Âl-i İmrân suresi, 49. ayet.
9 bk. Mâide suresi, 92, 99. ayetler; Nahl suresi, 125. ayet; Kasas suresi, 87. ayet.